

Co hýbe trestním právem daňovým?

Přednášející již tradiční konference Trestní právo daňové pro e-Bulletin Komory daňových poradců v anketě popisují, jaké téma si letos pro posluchače vybrali a proč by mělo zajímat také daňové poradce. V lednovém vydání e-Bulletinu následně přineseme rozhovor s pořadatelem konference, advokátem Ondřejem Trubačem.

anketa**Karel Šimka**

*Předseda Nejvyššího
správního soudu*

Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a proč?

Vybral jsem si srovnání pojmů „zkrácení daně“ v trestním právu a „chybějící daň“ v právu daňovém, jde-li o podvod na DPH. Na první pohled by se mohlo zdát, že jde o totéž, a že tedy orgány činné v trestním řízení mohou vcelku jednoduše přebírat závěry správců daně i pro účely trestního řízení. U komplexních podvodů, jimiž podvody na DPH velmi často bývají, to však většinou bude hodně jinak. Zjištění správců daně poskytne zpravidla dostatek informací o tom, že podvodná struktura existovala a kdo všechno se na ní podílel. Málokdy však poskytne dostatek informací o výši zkrácené daně. Správce daně toto jako celek nezjišťuje a suma doměrků není rovna výši zkrácené daně. Stejně tak bývá ze zjištění správců daně nedostatečně patrné, která konkrétní osoba v řetězci z podvodu profitovala, v jaké míře a jaký rozsah krácení byl u té které osoby kryt požadovanou formou zavinění (úmysl, event. nedbalost u kvalifikovaných skutkových podstat).

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Klíčové je vnímat, že cíle daňového řízení a trestního řízení jsou sice u podvodů na DPH shodné co do jejich objektivního smyslu a účelu – zabránit tomu, aby stát byl obětí daňového podvodu, ale že každý z orgánů zjišťuje tak trochu jiné skutečnosti a řeší dosti odlišné právní otázky. Ten, kdo se „namočil“ do podvodu na DPH, totiž ještě ani zdaleka nemusí být pachatelem daňového trestného činu, i když objektivně jeho spáchání napomohl, a naopak ten, kdo třeba z pozadí celý podvod vymyslel a režíroval, nemusí být osobou, které je daň doměřena, a přesto může být jako organizátor podvodu či jeden z hlavních pachatelů odsouzen pro trestný čin.

Vít Koupil

*Státní zástupce Vrchního
státního zastupitelství
v Olomouci*

Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a proč?

Pro konferenci Trestní právo daňové jsem si za téma vybral Působnost Úřadu evropského veřejného žalobce (dále jen EPPO) v oblasti daňových trestných činů. Dané téma jsem si vybral, neboť EPPO je novým orgánem EU činným v trestním řízení ve 22 členských státech a u EPPO působím od poloviny ledna letošního roku jako evropský pověřený žalobce. Jelikož se jedná o celoevropské státní zastupitelství vykonávající svou činnost od 1. 6. 2021, považoval jsem za důležité jej účastníkům konference představit a přiblížit jeho kompetence v oblasti daňových trestných činů.

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Pro daňové poradce považuji za důležité, aby věděli o existenci EPPO a o tom, že evropští žalobci a evropští pověřený žalobci mají v českém trestním řízení stejné pravomoci jako tuzemští státní zástupci. Za nejdůležitější považuji, aby znali kompetence EPPO v oblasti daňových trestných činů a strukturu tohoto úřadu v případě, že by se trestní řízení vedené EPPO dotklo jejich činnosti.

Lenka Bursíková*Soudkyně, Krajský soud
v Praze***Jaké téma jste si letos vybrala pro konferenci Trestní právo daňové a proč?**

Pro konferenci Trestní právo daňové jsem vybrala téma podvodů na DPH, neboť stále tvoří podstatnou část daňové agendy u správních soudů. Byť jde o téma, kterým se soudy zabývají dlouhodobě, některé dílčí otázky zůstávají stále nevyřešené či sporné. Právě na ně jsem se v rámci konference zaměřila.

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Za nejdůležitější aktuálně považuji otázku vymezení chybějící daně a důsledků uhrazení chybějící daně před pravomocným skončením daňového řízení. Judikatury týkající se této otázky je zatím pomálu. Bude proto zajímavé sledovat, jakým směrem se bude vyvíjet, a s ohledem na to poté volit strategii pro postup v daňovém řízení.

Jiřina Procházková*Advokátka, Deloitte Legal***Jaké téma jste si letos vybrala pro konferenci Trestní právo daňové a proč?**

Jako advokátku věnující se daňovým sporům ve správním soudnictví mě vždy zajímá vztah mezi daňovým právem a trestním právem. Proto jsme se letos s kolegy věnovali především tomu, jaké daňové kontroly a daňová řízení mohou končit podáním trestního oznámení správcem daně a jaké trendy v tomto ohledu v posledním roce vidíme v praxi. Také jsme diskutovali praktické postřehy týkající se toho, v jaké fázi daňového řízení správce daně podává trestní oznámení či jaké případy nekončí u podání vysvětlení a dochází k zahájení přímo trestního stíhání. Nemohli jsme zapomenout ani na aktuální téma, kterým je koncept zneužití práva a jeho trestněprávní rovina.

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Dle mého názoru je důležité, že i postup daňového subjektu a jeho zástupců během daňové kontroly může hrát významnou roli v posouzení případné trestněprávní odpovědnosti a při zahájení trestního stíhání. Pokud správce daně podává v návaznosti na doměření daně trestní oznámení, vychází z informací a důkazních prostředků získaných během daňové kontroly. Již během daňové kontroly je proto třeba myslet na to, že v zásadě celý daňový spis může být podroben zkoumání orgány činnými v trestním řízení. Ty na zjištěné skutečnosti a postup daňového subjektu přitom budou koukat zcela jinou perspektivou.

Jakub Šotník*Advokát, Rödler & Partner***Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a proč?**

Byl jsem přizván do diskuzního panelu na téma Aktuální postřehy z praxe, které se týkaly nejnovějších trendů v oblasti daňových kontrol s možným přesahem do trestního práva. Diskuze poukázala na celou řadu společných témat, která poslední rok v daňové oblasti přinesl, a která v praxi často řešíme. Současně diskuze nastínila budoucí trendy daňových kontrol a možná související trestněprávní rizika, která lze pozorovat v okolních státech, což se projevuje např. v oblasti transferových cen v Německu. Stejně tak jsme se v diskuzi zabývali neméně zajímavou oblastí tzv. zneužití práva, ve které lze bezpochyby pozorovat zvyšující se zájem daňové správy na kontrole rozličných transakcí se záměrem prozkoumat, zda tyto transakce nepřinášejí jejich účastníkům nedovolené daňové zvýhodnění. V neposlední řadě jsme také diskutovali okamžiky, které dle našich zkušeností vedou k podání podnětů na zahájení trestního stíhání. Je tedy patrné, že diskuze s kolegyněmi a kolegy z jiných poradenských společností přináší obohacení o nové poznatky a zkušenosti, což bylo ostatně jedním z důvodů, proč jsem se této diskuzi zúčastnil.

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Při práci daňového poradce je potřeba stále častěji myslet na to, že – obrazně řečeno – daňová řízení nemusí začínat a končit jen v budovách finančních úřadů, ale mohou se posunout do roviny trestněprávní. To vyvolává neustále se zvyšující nároky na odbornost a kvalitu poskytovaného poradenství ze strany daňových poradců, ale také požadavek na zvyšování jejich povědomí o možných souvisejících trestněprávních aspektech, což do značné míry posouvá roli daňového poradce, jak ji dnes známe. Daňový poradce totiž zná (nebo by alespoň měl znát) celkový kontext a účel jím posuzovaných transakcí a logicky by tak měl být jedním ►►

z prvních, kdo upozorní na možná trestněprávní rizika. To ostatně úzce souvisí s tématem diskuzního panelu na téma Aktuální postřehy z praxe, neboť daňový svět je veden nekončící snahou dosáhnout daňově optimalizovaných řešení, čehož je důkazem právě tzv. zneužití práva. Pro činnost daňového poradce považují rovněž za důležité, aby měl alespoň v základních bodech povědomí o odlišnosti daňového a trestního řízení. Setkávám se totiž poměrně často se situacemi, kdy tato řízení probíhají paralelně nebo se vzájemně předchází. V těchto případech představuje povědomí daňových poradců o trestně právních souvislostech výhodu při zastupování klienta nejenom před správcem daně, ale také v rámci úzké spolupráce daňového poradce s advokátem při obhajobě klienta v řízení trestním.

Lukáš Křístek

BDO ZNALEX

Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a proč?*Modus operandi vyšetřování karuselů – DPH.***Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?**

Všechno je to na jedno brdo – stejný *modus operandi*. Většinou trestní oznámení podává finanční úřad. Většinou když trestní oznámení podá finanční úřad, tak se DPH opravdu někde „ztratilo“. Většinou orgány činné v trestním řízení obžalují všechny, kdo se „kolem nachomýtlí“, a nezkoumají jejich úmysl v souvislosti s daňovou trestnou činností. Většinou si orgány činné v trestním řízení najmou znalce na daně. Většinou orgány činné v trestním řízení zabudují do otázky předpoklad, že plnění bylo fiktivní. Advokáti pak dokazují před soudem, že jejich klient neměl úmysl páchat trestnou činnost. Advokáti pak dokazují před soudem, že plnění nebylo fiktivní. Soud zde nahrazuje práci policie a státního zastupitelství a zkoumá, zdali bylo plnění fiktivní a kdo z obžalovaných jednal v úmyslu a kdo nikoli.

Ondřej Lichnovský

Advokát

Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Letos jsem si vybral téma znaleckých posudků v daních. V této oblasti je totiž naprosto zásadní rozdíl v pojmání posudků správcí daně v daňovém řízení na straně jedné a orgány činnými v trestním řízení na straně druhé. Zejména v trestním řízení totiž posudky velice často odpovídají na právní otázky, což je ale znalcům zapovězeno. Mé vystoupení tak mělo přispět k tomu, abychom k této problematice konečně zaujali jednoznačné stanovisko.

Daňoví poradci by pak měli vědět, že daňové poradenství je právní poradenství se vším, co k tomu patří. Daňový poradce je tudíž zákonem privilegovaný expert na specializovanou výšeč práva.

Patrik Koželuha

Partner Bříza & Trubač

Jaké téma jste si letos vybral pro konferenci Trestní právo daňové a proč?

Věnoval jsem se odlišnostem v pohledu na daňové podvody v rámci daňového řízení a trestního řízení. To, že tato řízení jdou tzv. ruku v ruce a důkazně se prolínají, je faktem. Nás však zajímalo především to, jaké konkrétní odlišnosti existují v konstrukci podmínek pro dovození daňové povinnosti oproti trestní odpovědnosti a jaký je tomu odpovídající okruh skutečností k dokazování v rámci příslušného řízení. Mohli jsme potom porovnat situace, kdy rozdílné závěry v obou řízeních mohou mít racionální důvod oproti těm situacím, které takový racionální důvod postrádají.

Co z vašeho tématu považujete za nejdůležitější pro daňové poradce?

Právě to, uvědomit si konkrétní odlišnosti mezi prokazováním daňového podvodu v daňovém řízení oproti tomu, co se prokazuje v trestním řízení. Někdo, kdo by se mohl zastavit jen na obecných předpokladech, by mohl tendovat k tomu, že to je prakticky podobné či dokonce stejné, ale je potřeba si důsledně uvědomovat jemnější rozdíly (například pojem chybějící daně v daních vůči zkrácené dani v trestním řízení, odlišnosti v pojetí subjektivní stránky, prokazování objektivních okolností v daních oproti prokazování skutku v trestním řízení apod.).